

Навчальний проект

У літньому семестрі навчальні заклади, які залишаються у проекті, реалізують з учнями навчальний проект.

Навчальний проект – це метод, який ми віддавна пропагуємо в “Класній школі”. Ми пропонуємо провести проект у другому семестрі вчителям усіх освітніх рівнів і бачимо величезну користь, яку черпають з нього самі учні, а також цілі школи. Він складається з трьох завдань: планування проекту, реалізація проекту і презентація проекту.

Проект відрізняється від традиційних шкільних занять. Він спрямований на самостійну роботу учнів, адже це вони (не вчитель) збирають і опрацьовують дані, необхідні для виконання проекту. Самі вирішують, які джерела обрати, як працювати і як подати результати своєї роботи. Найкраще, якби в них також була змога самим обирати тему – оскільки це вчить їх спільно приймати рішення і посилює залучення до виконання завдання.

Проект може бути короткий (2-4 тижні), середній (1-2 місяці) чи довгий (кілька місяців). Може бути справою двох-трьох учнів або навіть 20 чи 30 учнів, поділених на групи по кілька осіб.

Проект популяризує роботу в колективі, навчає співпраці в групі, а також відповідальності за себе й за інших. Навчає також виконання систематичних, тривалих дій, що вимагають планування й координації.

Освітній проект для учнів гімназії, згідно з міністерським розпорядженням, повинен бути спрямований на групову діяльність і на розв’язання проблеми. Це не означає, що йдеться лише про наукові, теоретичні чи емпіричні проблеми. Адже проблеми можуть мати навіть суспільний характер (наприклад, як організувати клуб для молоді, як навчити покоління бабусь і дідусів користуватися інтернетом, як зменшити кількість бездомних собак), і тоді активність учнів буде полягати в суспільній та громадській діяльності, наприклад, у рамках волонтерства чи співпраці з місцевими неурядовими організаціями. Також вони можуть стосуватися мистецтва або культури в широкому розумінні.

Проекти в гімназіях і в школах вищого рівня передбачають значну самостійність учнів. У початковій школі роль учителя в плануванні й організації праці буде більшою, але й тут варто подбати про те, щоб по змозі учні працювали самостійно.

На кожному етапі навчання проект вимагає від вчителя участі. Наприклад, вчитель пропонує учням цікаву тематику, наближує до них обрані ними проблеми, допомагає організувати роботу над комплексними завданнями, опікується їхньою роботою та підготовкою до публічної презентації. В той же час проект звільняє вчителя від рутини, дозволяє йому відкрити можливості учнів, зазвичай приносить велике задоволення. Якщо проект має бути оцінений, вчитель повинен попередити про це учнів і подати чіткі критерії оцінювання діяльності, кінцевого результату тощо.

Чого навчає проект?

Окрім здобування знань, учні, беручи участь у спільному проекті, вдосконалюють уміння:

- вирішувати проблеми,
- приймати рішення,
- спілкуватися,

- брати відповідальність,
- самостійно і творчо мислити,
- планувати й організовувати роботу в групі,
- збирати й обробляти інформацію,
- співпрацювати,
- оцінювати перебіг і результати власної праці,
- проводити публічну презентацію.

Проект вдалий, якщо:

- пов'язаний з навчальною програмою, але поглиблює порушені проблеми;
- стосується реальних, відомих учням проблем і ситуацій;
- залучає учнів особисто, оскільки стосується речей, які для них цікаві й важливі;
- веде до здобуття і знань, і вмінь;
- має чітку мету, методи роботи, розподіл завдань, терміни;
- навчає співпраці, а не суперництву;
- в ньому домінує робота в колективі, навіть якщо конкретні завдання учні можуть виконувати індивідуально;
- заздалегідь відомі правила, за якими вчитель моніторить почергові етапи роботи й активності учнів;
- результати роботи учнів будуть презентовані публічно;
- поєднує навчальний зміст з різних галузей.

Існують проекти, тісно пов'язані з однією галуззю (наприклад, з фізикою) або міждисциплінарні, які зазвичай вимагають співпраці вчителів з двох чи кількох предметів. Наприклад, у проекті "Річка" гімназисти можуть:

- на біології вивчати фауну і флору річки, котра протікає через їхній населений пункт;
- на географії дослідити значення річки для економіки регіону;
- на історії скористатися фондами міського архіву й описати неіснуючу сьогодні рибальську пристань чи битву, яка відбувалася на річці;
- на українській мові шукати тему річки в літературі.

Іноколи амбітні школи вирішують організувати спільний проект силою кількох вчителів задля результатів, які неможливо досягти поодиночці. Трапляється, що, до прикладу, кілька вчителів з одного предмету бере одну тему. Такий проект здобуває неабиякий потенціал – учні, приймаючи амбітний виклик, мають таким чином велику підтримку, а також великі можливості.

Перед прийняттям рішення про міждисциплінарний проект або проект, яким керують кілька вчителів, ще на етапі його планування варто пам'ятати про детальний розподіл завдань і обов'язків між опікунами проекту.

Як працює учнівська команда проекту?

Успішно втілювати проект може лише команда, яка добре працює. Як створити таку команду і підтримувати її в процесі роботи? Учитель може провести поділ на команди наосліп або, що краще, свідомо згрупувати учнів, котрі мають різні компетенції і мало нагод для співпраці. Якщо учні об'єднуються самостійно, це, як правило, поглиблює наявні у класі поділи й укріплює його

структуру.

Декілька порад:

- Більші групи, які хочуть займатися однією і тією ж темою, треба поділити на менші, по 3-5 осіб, інакше учням буде важко організувати свою роботу.
- Роботу в колективі значно полегшує карта проекту і план дій/завдань, в яких учні нотують свої найважливіші завдання, а також прізвища відповідальних осіб і терміни реалізації.
- Команда може обрати собі лідера, секретаря, піарника тощо (учні можуть виконувати ці функції по черзі). Можуть дбати про обмін інформацією, стежити за термінами, робити нотатки, заповнювати план проекту чи, за потреби, контактувати з учителем.
- Кожен учень знає свої завдання і терміни їх виконання.
- Щоб команда могла добре працювати, учні повинні постійно підтримувати контакт під час роботи (найкраще і особисто, і через e-mail/Skype). Дуже допомагає призначення часу для зустрічей всіх членів групи і узгодження їх із часом консультації з учителем.

Перед тим, як команди почнуть працювати, варто обговорити й записати правила роботи в проектних групах. Ці норми дуже важливі, тому їх варто обговорити і перевірити, чи всі їх розуміють, а також заздалегідь вирішити, що можна зробити, якщо хтось їх відверто порушує.

- Кожен бере відповідальність за своє завдання.
- Якщо не можеш собі дати ради, попроси допомоги.
- Дискутуємо, але не атакуємо і не принижуємо.
- Уважно слухаємо кожного, не перебиваємо.
- Дбаємо, щоб усі члени колективу були залучені до роботи й відчували свою важливість.

Проект 2.0 і нові технології

У навчальних проектах учні повинні використовувати ІКТ на кожному етапі роботи, розвиваючи свої компетенції в цій сфері. Це стосується зокрема:

- спілкування вчителя з учнями і членів команди між собою,
- вибору теми й окреслення проблеми,
- планування й координації дій,
- пошуку й аналізу інформації на обрану тему,
- виконання дій (створення фільму, комп'ютерного макету, презентації фото, цифрового медіа-файлу Podcast, запис інтерв'ю – використовувати клеєні чи звичайні плакати тут уже не годиться),
- презентації результатів проекту.

Користуйся ІКТ!

Використання нових технологій у реалізації навчальних проектів може не тільки збагатити їх, а й полегшити життя вчителям та учням.

Щоб вибрати тему та проблему проекту або уточнити його, варто скористатися браузером (Google Chrome, Safari, Firefox, Internet Explorer). Вибір команд можна полегшити учням, розпочинаючи інтернет-дискусію про те, чим вони хочуть зайнятися. Учні/вчителі можуть створити тематичну групу у соціальних мережах (напр. Google Groups) або обговорити це за допомогою інтернет-програм (напр. Skype).

1. Визначаючи цілі й плануючи завдання, треба поділити завдання, розробити схему, також варто приготувати так званий "план проекту". У цьому допоможуть інструменти, як-от Google документи, електронні таблиці (Microsoft Excel), програми з Open Office, текстові редактори, сайти на основі механізму Wiki (Wikispaces) та ментальні карти.
2. Виконуючи заплановані дії, учні можуть користуватися шкільними блогами: планувати дії, описувати чергові кроки у реалізації, обговорювати та коментувати свої проекти.
3. Щоденник (або хроніка) проекту може мати форму блога. Управління часом може бути простішим за допомогою спільного календаря (Google календар). Учнім буде легше обмінюватися знайденими в інтернеті матеріалами, користуючись комунікаційними інструментами - закритими (напр. шкільними) або загальнодоступними (Twitter, Facebook). Але слід пам'ятати, що після користування останніми залишається тривалий слід в інтернеті. Корисними можуть виявитися також так звані соціальні закладки, які дають можливість зберігати та ділитися закладками веб-сторінок, текстів, фільмів та фотографій.
4. Прикладні програми допомагають зберігати дані та керувати ними, вести дослідження, аналізувати результати (електронні таблиці) і документувати процес роботи (зйомки, фільми, аудіозаписи). Папка проекту може набирати форми електронного портфоліо. Зберігання таких матеріалів можна спростити, використовуючи платформу електронного навчання (Moodle), безкоштовні послуги хостингу (Windows Live@Edu) або шкільну локальну комп'ютерну мережу.
5. Працюючи над проектом, учні можуть користуватися такими формами, як от мультимедіальний та інтерактивний плакат (edu.glogster.com), мультимедійна презентація, комікс чи фотокомікс, фільм зі зйомок (digitalstorytelling), відео (MovieMaker), мультимедійний подкаст або відеокаст радіо-шоу (Audacity), комп'ютерне моделювання, план або карта (Google Earth), наукова доповідь, друкована газета, Інтернет-журнал, (Publisher), мультимедійна часова вісь або звичайний сайт проекту.
6. Презентуючи свої досягнення, учні можуть скористатися традиційною програмою PowerPoint або новішою Prezi.
7. Готуючи презентацію, учні інформують про неї місцеве співтовариство за допомогою електронної пошти, публікуючи запрошення на шкільному сайті або блозі проекту, у соціальних мережах, відеохостингах (YouTube, SchoolTube), веб-сайтах для розміщення фотографій (Flickr, Picasa Web Albums) або презентацій (Slideshare).
8. Також вчителі - керівники проектів, співпрацюючиміж собою у рамках школи (або кількох навчальних закладів) можуть скористатися, крім електронної пошти, соцмережами (Google Groups, Windows Live@edu, Wikispaces, Facebook) або іншими інтернет-програмами (Skype). Увага! Представлені тут назви програм, платформ або сайтів є тільки прикладами; мережеві можливості безмежні.

Завдання для вчителя, який реалізує навчальний проект

1. Планування навчального проекту

Проект може стосуватися **будь-якої сфери** і проводиться **на кожному предметі, а також навчальному рівні**. Реалізуючи проект, учні повинні користуватися **сучасними інформаційно-**

комунікаційними технологіями (ІКТ). Кожен учитель індивідуально відповідає за опис планування проекту, навіть якщо проект спільно реалізують кілька вчителів.

Проект може бути реалізований спільно з іншими вчителями або бути частиною більшого, міждисциплінарного проекту. Згідно з правилом, що 2+2 це більше ніж 4, тобто співпраця вчителів

і сума їхньої праці, вкладеної в проект, дасть учням можливість досягти кращих результатів. Якщо так – на етапі планування слід довести, чому проект проводиться спільно, і описати очікувані результати проекту як одного цілого. Слід зазначити детальний розподіл обов'язків між опікунами проекту і їхню роль у проекті. Кожен учитель сам описує свої дії.

Планування навчального проекту повинно складатися з таких елементів:

1. формування проектної групи;
2. вибір теми;
3. формулювання мети проекту;
4. розподіл завдань і обов'язків;
5. заплановане використання ІКТ;
6. підготовку робочого плану виконання проекту;
7. встановлення норм оцінювання проекту.

I. Формування проектної групи

Проект може реалізовувати весь клас, група охочих у класі, група учнів з позаурочних занять або міжкласова група учнів, які мають бажання брати участь в проекті. Вибір групи учнів, з якими Ви будете реалізовувати проект, залежить від Вас, однак варто залучити до проекту якнайбільше тих, котрі будуть виконувати окремі завдання в підгрупах. Також зверніть увагу на те, що проект – це така форма роботи, яка може допомогти активізуватися тим учням, котрі гірше дають собі раду в традиційних формах навчання. Формування групи учнів може відбуватися одночасно з вибором теми і залежати від неї.

II. Вибір теми

Найкраще буде, якщо вибір теми йтиме від учнів. Постарайтеся створити їм таку можливість. Може, Вам доведеться запропонувати певні рамки чи спільно подумати над тим, яка тема могла б одночасно реалізувати завдання програмної основи і щиро зацікавити учнів. Сам вибір теми може бути цікавим моментом, щоби використати мережу для пошуку натхнення і навчитися спілкуватися онлайн.

III. Формулювання мети проекту

Коли група нарешті обере тему, обов'язковим буде формулювання мети. Пам'ятайте, що проект повинен нести у собі відкриття, а результат роботи повинен з'явитися завдяки виконанню певних почергових етапів. Також це добра нагода порозмовляти з учнями про те, чи вони вже мають *мету*, і допомогти їм правильно її сформулювати. Такою метою може бути, наприклад, перевірка, чи достатньо сумарного зросту усіх учнів школи для того, щоб доторкнутись до Місяця, якщо вони стануть одне на одного. Реалізація такої мети буде вимагати планування почергових етапів: збору даних, підрахунків, пошуку інформації про відстань Землі до Місяця тощо. Сформульована таким чином мета має бути справді приваблива для учнів, повинна свідчити про ефект спільної роботи.

IV. Розподіл завдань і обов'язків

Характеристикою проекту є те, що різні завдання, які ведуть до досягнення спільного результату, можна робити паралельно. Тут варто звернути увагу на зацікавлення та схильності учнів і допомогти їм у розподілі завдань та створенні груп для виконання завдань. Учні в групах повинні

встановити правила для роботи в проекті.

V. Заплановане використання ІКТ

У цьому місці варто зважити, які ІКТ-засоби можна використати, щоб результат завдання був якнайкращий, а також аби поліпшити роботу над проектом. Варто провести невеликий мозковий штурм і скласти список того, хто до чого здібний, які знає програми, який прилад може обслуговувати. Це слушний момент, аби знайти такі інструменти, з якими варто познайомитися, щоб краще виконати завдання.

VI. Підготовка робочого плану виконання проекту

Робочий план виконання проекту – необхідний елемент планування проекту. Він дозволяє розпланувати всі завдання в часі, призначити відповідальних осіб, узгодити систему моніторингу реалізації завдань. Варто навчити учнів створювати план роботи, це також допомагає бути систематичними й відповідальними за власні дії. Такий робочий план виконання проекту варто створити у формі таблиці.

VII. Встановлення норм оцінювання проекту

Якщо проект треба оцінювати, вчитель повинен попередити про це учнів і подати чіткі критерії оцінювання діяльності, кінцевого результату тощо. Організатори акції "Класна школа" рекомендують формуюче оцінювання, тобто таке, при якому учні від початку знають, на що вчитель буде звертати увагу, а оцінювання – найліпше описове, яке проводять в процесі праці учня – є зворотною інформацією, допомогою учням у реалізації проекту.

Опис планування освітнього проекту повинен включати інформацію:

- Хто реалізує проект? **(див. Пункт I)**
- Яка тема проекту? Звідки взялася ідея проекту **(див. Пункт II)**
- Що є головним питанням проекту, які його цілі? **(див. Пункт III)**
- Як сформувалися проектні команди і яке їхнє завдання? Скільки команд і скільки в них осіб? Які принципи співпраці визначили для себе команди? **(див. Пункт IV)**
- Як заплановано використати засоби ІКТ у проекті? Якими інструментами ІКТ Ви вирішили користуватися і чому? Яка допомога потрібна учням у цьому? **(див. Пункт V)**
- Який графік роботи учнів? Вставте таблицю або послідовно опишіть чергові етапи, терміни, відповідальних осіб та принципи моніторингу проекту. **(див. Пункт VI)**
- Які критерії оцінювання проекту або чому Ви відмовилися від оцінювання роботи учнів? **(див. Пункт VII)**

2. Реалізація навчального проекту

Реалізація навчального проекту повинна складатися з таких елементів:

- реалізація завдань, що виникають з робочого плану;
- підготовка презентації проекту.

I. Реалізація завдань, що виникають з робочого плану

Чим краще Вам вдасться продумати й розпланувати проект, тим легше буде його реалізувати. Добрий план дає змогу краще підготуватися і торує стежку наступним завданням. Але не бійтеся змінювати й удосконалювати план у процесі роботи, якщо виникне така потреба. Будьте відкритими і реагуйте на те, що відбувається під час реалізації чергових етапів проекту.

II. Підготовка презентації проекту

Фінал роботи над проектом настане під час шкільного Фестивалю 2.0, який буде нагодою для учнів показати результат своєї праці. Допоможіть їм підготуватися до цієї важливої події. Заплануйте, у який спосіб Ви хочете похвалитися результатами роботи і показати процес їхнього досягнення. Спробуйте підібрати якнайкращу форму, зацікавити, здивувати аудиторію. Поміркуйте, як вам у цьому допоможуть новітні технології. Традиційним вже стало створення мультимедійних презентацій, які роблять виступи учнів привабливими. Пошукайте ідеї, які ще новітні технології можуть вам допомогти підготувати цікаву презентацію.

Опис планування освітнього проекту повинен включати інформацію:

- Якими крок за кроком були чергові етапи роботи? В чому полягала робота учнів і якою була Ваша роль? **(див. Пункт I)**
- Чи під час реалізації завдань Ви точно трималися плану чи щось змінилося? Якщо так, опишіть, що саме Ви вирішили зробити інакше і чому? **(див. Пункт I)**
- Як Ви використовували ІКТ для спілкування та виконання завдань? Чивикористані Вами ІКТ зробили роботу більш цікавою і як саме? Що нового дізналися студенти у сфері ІКТ? Як часто відбувалися консультативні наради і які питання вони порушували? У яких ситуаціях студентам потрібна була допомога і ким вона була надана?
- Які були успіхи і важкі моменти? З чим студенти впоралися краще, а що далось найважче під час роботи?
- На коли запланована публічна презентація проекту і якою вона буде? Як студенти готуються до неї? **(див. Пункт II)**
- Поділіться своїми думками щодо цього завдання. Які ваші коментарі щодо проектів та можливі підказки або попередження для послідовників?

3. Презентація навчального проекту

Презентація навчального проекту повинна складатися з таких елементів:

1. представлення проекту під час Фестивалю 2.0;
2. підсумки проекту і висновки на майбутнє.

I. Представлення проекту під час Фестивалю 2.0

Шкільний Фестиваль 2.0 – це подія, організована спеціально для того, щоб учні могли показати результати своєї праці. Створіть презентацію, котра покаже зусилля, вкладені у реалізацію завдань,

і дозволить похвалитися досягненнями. Під час презентації варто показати як кінцевий результат роботи над проектом, так і шлях, яким до нього йшли, тобто конкретні етапи роботи. Пам'ятайте про привабливе використання ІКТ під час презентації. Для учнів важливо відчувати, що багатотижневі зусилля, вкладені в проект, оцінено, а результати праці не залишено без уваги. Спробуйте презентувати свій проект у багатьох місцях, не тільки на шкільному фестивалі. Можливо, вдасться розмістити інформацію про роботу учнів на Інтернет-сторінці міста чи в місцевій газеті. Заохочуйте учнів до цього і допоможіть їм.

II. Підсумки проекту і висновки на майбутнє

Наприкінці поміркують разом з учнями про реалізацію усього проекту і його презентацію. Дозвольте учням поділитися своїми відчуттями: чого вони навчилися, що дала їм робота над проектом,

що нового дізналися про себе? Підсумуйте успіхи, обговоріть також важкі моменти. Поміркують, що наступного разу можна зробити ще краще.